

Юліана ТАТЬЯНІНА

Українська фунеральна традиція середини XVIII ст. (латиномовний панегірик 1747 р. на честь київського митрополита Атанасія Шептицького)

Здійснено текстологічний аналіз унікального літературного твору – посмертного панегірика, написаного у 1747 р. Мойсеєм Богачевським, що репрезентує традицію латино- та польськомовних похвальних творів в українських землях першої половини XVIII ст. На основі наративу панегірика реконструйовано перебіг траурних церемоній під час похорону львівського владики (1715-1746) і предстоятеля Унійної церкви (1729-1746) Атанасія Шептицького – блискучого представника культурно-релігійної традиції «Slavia Unita».

Ключові слова: Атанасій Шептицький, епітафія, панегірик, Унійна церква.

У контексті релігієзнавчих студій опрацювання латино- та польськомовних панегіричних творів першої половини XVIII ст., які присвячені вищому унійному духовенству, – надзвичайно актуальний і перспективний напрямок історичних досліджень. По-перше, більшість цих літературних пам'яток досі не впроваджені до наукового обігу. По-друге, з огляду на останні досягнення в гуманітарних науках, постає необхідність поновного «прочитання» наративних джерел церковного походження із застосуванням міждисциплінарного підходу. Зокрема, йдеться про з'ясування особливостей походження, структури та символіки змісту панегіриків методами таких дисциплін, як геральдика, історія ментальностей, класична філологія, літературознавство, неолатиністика, палеографія, семантика, церковна історія тощо.

Панегіричні літературні пам'ятки більш активно досліджуються в західній історіографії. Протягом 70–80-х рр. XX ст. похвальні твори залучалися до аналізу у низці досліджень історії меценатства численними польськими науковцями – Т.Беньковським, П.Бухвальд-Пельцовою, Є.Глебицькою, Г.Дзехцінською, К.Дмітруком, К.Обремським, Я.Пельцом, Я.Поразінським, В.Томкевичем¹. Сучасними

прикладом зацікавлення цією проблематикою є збірник статей, присвячених панегіричному мистецтву Римської імперії². На локальному рівні панегіричну тематику досліджують Рікардо Ніколозі³ та Якуб Недждевж⁴.

Перші дослідження окремих панегіричних творів, в українській історіографії з'явилися з-під пера К. Студинського⁵ (у своїх розвідках опирався на раніші студії Я. Головацького), Н. Пилип'юк⁶ та Б. Криси⁷. Новаторський характер мають розвідки Н. Яковенко, хоча її наукові зацікавлення тематично обмежуються українською світською елітою⁸. Слід також згадати вартісні статті В. Александровича, який звернув увагу на декілька панегіричних гравюр, їхніх виконавців та документальні звістки про побутування в XVII ст. небережених на сьогодні панегіриків львівським православним владикам⁹. Інші наукові праці стосуються окремих жанрів латиномовної літератури, які містять елементи панегіричного стилю. Прикладом таких студій є дисертації Л. Шевченко-Савчинської «Етикетна латиномовна поезія в українській літературі XVI–XVIII століття»¹⁰ та О. Ситько «Поетика української світської новолатинської поезії доби пізнього середньовіччя та бароко»¹¹. Панегіричну тематику у своїх публікаціях заторкують А. Денисенко¹², Х. Заваринська¹³, В. Шевчук¹⁴, О. Юрчишин¹⁵, а також у спільній розвідці – І. Цинковська та Г. Юхимець¹⁶. Нещодавно український дослідник з Перемишля Володимир Пилипович опублікував збірник «Барокові стемми & пре фації», в якому зосереджено увагу на панегіричних передмовах, дедикованих православним та унійним єпископам Перемишльської єпархії¹⁷.

Метою цієї статті є реконструкція церемонії похорону київського митрополита Атанасія Шептицького (1715-1746 рр.) на основі тексту писемного джерела.

Наратив латиномовного панегірика 1747 р. вдало поєднує хвалу Атанасію Шептицькому та опис фунеральної церемонії з приводу його смерті. Автором цього твору був василіанин Мойсей Богачевський, довголітній дорадник і помічник Атанасія Шептицького, ігумен Святоюрського монастиря у Львові та офіціал (генеральний намісник) Львівсько-Галицько-Кам'янецької єпархії. Написання панегірика розпочато в розпал фунеральної процесії, а завершено невдовзі після похорону: «...exorsus est laudabilem Panegyrim concinnatam in laudem [...] Illustrissimi pie Defuncti Archi-Praesulis, Admodum Reverendus ac Religiosus Pater Moyses Bohaczewski Officialis, ac Superior

ad S. Georgium Ordinis S. Basilii [...] sub noctem inter stellantia cereorum lumina...» [розпочато восхвалення панегіричне, складене на хвалу преосвященного померлого архієпископа, дуже поважно й побожно отцем Мойсеєм Богачевським, офіціалом і старшим [обителі] Святого Георгія Чину Святого Василя, вночі серед сяйва світла воскових свічок]¹⁸. Автор вказує, що Атанасій Шептицький помер 10 грудня 1746 р. у Львові. В іншій частині твору зазначена конкретна дата його створення, яка одночасно була й датою похорону – 19 січня 1747 р. Та сама дата подана й на титульному аркуші панегірика, що містить назву твору: «VIA AETERNITATIS PER JANUAM MORTIS PATEFACTA AVITAE SOLEAE Pie defuncti Illustrissimi Excellentissimi Reverendissimi Domini, D. ATHANASII in SZEPTYCE SZEPTYCKI Dei, & Sae Sedis Apostolicae Gratia, ARCHI-EPISCOPI KIJOWIENSIS, METROPOLITAE TOTIUS RUSSIAE, EPISCOPI LEOPOLIENSIS, HALICIENSIS, KAMENECENSIS, & c. ABBATIS KIJOWO-PECZARIENSIS, UNIOWIENSIS, & c. EUNDEM Ad Finem Ultimum Cum Funebris Pompa DEDUCENS. Leopoli, Anno 1747. Die 19. Januarii» [«Дорога предвічності старої сандалії, крізь двері смерті розпочата, спочилого, преосвященного Атанасія Шептицького, з Божої й святого Апостольського престолу милості архієпископа київського, митрополита всієї Русі, єпископа львівського, галицького і кам'янецького, архимандрита киево-печерського й унівського, що йому ж присвячуючи до кінця повного з поховальної урочистості у Львові року 1747 дня 19 січня»]¹⁹.

На звороті титульного аркуша надруковано панегіричну композицію у вигляді постаменту. Її основою є особовий герб владики Атанасія: над гербом розташована митра поряд із косою, зліва від неї – ангел, а справа – тлінні останки людини, частково закриті плащем, що символізують смерть. Далі зображено вазу з вогнем та портрет Атанасія Шептицького, який підтримують ангел і смерть. Герб із панегіричної композиції наближений до герба, який використовувався на печатці владики протягом 20–40-х рр. XVIII ст.²⁰ Всередині круглого щита вміщено підкову, увінчану невеликим хрестом, а зліва від підкови – стрілу. Обабіч геральдичного щита бачимо єпископський жезл і меч. Увінчує щит капелюх прочанина із дванадцятьма китицями (по шість з кожного боку). Зверху композицію прикрашають дві цитати з Овідія й Манілія, а знизу – цитати зі Святого Письма (зокрема «Книги приповідок»).

Основний панегіричний наратив починається розважаннями автора на тему смерті та описом фунеральної церемонії –

«*Prodromus Funeris Illustrissimi Archi-Praesulis Metropolitanis*» [Предтеча похорону преосвященного архієпископа митрополита]²¹. Ці роздуми зосереджені навколо ідеї коловороту буття: вся мирська (земна) сутність урешті-решт повертається до матері – землі; життя змінюється смертю, як тимчасова реальність – вічності: «...*ab introitu vitae jam tendant ad exitum...*» [від початку життя вже прямують до кінця]; «...*ab utero collimamus ad terrae viscera, terrenam Substantiam telluri comuni omnium Matri, reddituri, vitam commutaturi cu Morte...*» [від народження прямуємо до лона землі, до матері усього будемо повернуті, життя буде змінено смертю...]²². Далі використовується образ дороги, яку визначає провидіння, і тривалості якої не може знати подорожній. Від таких міркувань автор переходить до символічного оплакування померлого. Використано образ стріли, яка приносить смерть: «...*in instanti Sagitta Gentilitia ad Scopum aeternitatis emissa per aures sauciavit Corda Illustrissimae Domus Szeptyccianae...*» [у теперішній рід стріла до мішені вічності послана, через вуха поранила серця найяснішого дому Шептицьких]²³. Пізніше панегірист знову звертається до цього характерного образу: «*Spiritu evolat ad Superos emissa cum Sagitta...*» [Духом відлетів до небес із випущеною стрілою]²⁴. Василіанин яскраво описує сум родини, а також згадує, що свої співчуття Шептицьким виказували також іноземці: «*Condoluerе insuper exteri...*» [Що співчували насамперед також іноземці]²⁵.

Без сумніву, найвартіснішою складовою панегіричного наративу є унікальний за своїм змістом опис характерної для Унійної церкви середини XVIII ст. фунеральної церемонії. З твору Мойсея Богачевського дізнаємося про особливості ритуальних приготувань напередодні похорону владика Атанасія: «*Interim decentissimum compositum fuit magnificum Pegma, tela serica densa crassa [...]* circumducta, cum insignibus ARCHI-PRAESULEIS superimpositis...» [Тим часом було споруджено найвишуканіший розкішний поміст, з товстою шовковою, щільно зібраною тканиною, оточений вище поставленими знаками архієпископа]. На тому самому помості було влаштовано вівар: «...*in quo depositum erat: Gemma Praesulum [...]* circumamictus auro ac lapidibus pretiosis...» [на якому покладено було коштовності єпископа та який був оздоблений золотом і коштовним камінням]²⁶. Тіло померлого лежало в спеціальній труні, яка «...*exquisite elaborata, superinducta tela serica densa ac crassa, clavis argenteis confixa...*» [вишукано виготовлена, зверху покрита шов-

ковою товстою та щільною тканиною, зачинена золотим ключем]. Крім опису поховальних приготувань, панегіричний наратив містить докладні відомості про фунеральну процесію: «*Deinde superimposita eadem Urna currui vasto & eminenti, ad hunc actum praeparato, strato per totum panno coloris nigri, sex etiam equorum; cappa lugubri cooperto, jam assistente ingenti confluxu populi...*» [Потім труна поставлена зверху на підготовлений для цього пустий і високий екіпаж з шістьома кіньми, вистелений тканиною чорного кольору; поряд уже було велике зібрання людей із траурними капелюхами на головах]. У ніч перед похороном відбулася хода містом із запаленими свічками, у якій взяли участь священики Папської колегії оо. театинів у Львові, крилошани Святоюрської катедрі, вірні латинського обряду²⁷. До цієї ходи також долучилися Єронім Шептицький, архидиякон і латинський єпископ плоцький; Онуфрій Шумлянський, унійний єпископ перемишльський, адміністратор Львівського владцтва; Інокентій Липницький, архимандрит овруцький; Іпатій Білинський, консулятор Руської провінції Василянського чину. Автор пише, що: «*...solenniter deductus fuit pie Defunctus Illustrissimus Metropolitanus ad suam Ecclesiaa Leopoliensem ad S. Georgium & ibidem praemissa funebri Concione, a Rndo Patre Donato Papielawicz Concionatore Ordinario ad S. Georgiu [...] restitutum est corpus Fundatoris suo loco, cui corde adhaeserat dum adhuc in vivis moraretur*» [урочисто спроваджений був благочестиво спочилий преосвященний митрополит до своєї Львівської церкви Святого Георгія й туди ж прибуло похоронне зібрання; поміщене тіло засновника на своє місце, якого серцем тримався, доки ще в житті залишався]²⁸. Також у панегіричному наративі знаходимо особний опис декору храму, де відбувся чин похорону. Зокрема, наведено зміст надпису таблиці на внутрішніх дверях церкви при вході: «*Introspice, & vide. Splendidam umbram Mortis; Precare: Lux perpetua luceat Ei*» [Вдивись і побач. Сяючу тінь смерті; молись: світло вічне світило йому]²⁹.

Далі подаються тексти епітафій, розміщених на певних елементах декору. На головному п'єдесталі у формі чотирикутника червоного кольору, розписаного й позолоченого, читаємо таку епітафію: «*Hic stetit vivus per quem prostrate jacebat exanimata impietas. Hic jacet mortuus per quem stabat in vivis: Pietas, Religio, Honor*» [Тут стояв живий, через якого повалено лежала вбита нечестивість. Тут лежить мертвий, через якого залишалась у живих: побожність,

благочестивість, честь]. Справа, на цьому ж п'єдесталі, була виконана інша епітафія: «*Magnum Virorum Maximo*» [Найбільшому серед великих чоловіків]³⁰. У ній зазначається, що чудотворна ікона Жировицької Богородиці коронована в той самий рік, коли відбулась офіційна інтронізація Атанасія на митрополичий престол. Панегірист зауважує, що Шептицький, як ікона, блиском і честю своєї душі сам себе коронував. Потім нотується інша епітафія, в якій владика Атанасій фігурує як заступник церкви, речник Замоїського провінційного собору, як особа, котра володіє вісьмома блаженствами, як найвірніший, найнадійніший і найкращий пастир. Зліва на п'єдесталі чергова епітафія прославляла Атанасія Шептицького як фундатора Святоюрської катедри, єпископської резиденції, монастиря у Гродно та храму в Городку на Волині³¹.

По чотирьох кутах храму стояли чотири позолочені статуї. Перша з них, розташована справа, символізувала Римський Апостольський престол; друга, зліва – Річ Посполиту; третя – єпископат Унійної церкви; врешті четверта – найяснішу родину Шептицьких. Ці статуї були поставлені на спеціальні підвищення, на яких викарбувано цитати зі Святого Письма. По цих чотирьох кутах було розміщено також подушки з шовкової червоної тканини із золотими тороками. Під стелею розпростерся величний балдахін із червоної шовкової тканини, стрічок і позолоченої тороки. По всьому периметру церкви виднілися золоті стрічки з позолоченими тороками.

Ще одним елементом декору, про який ми довідуємося із панегіричного нарративу, є вітвар, освітлений великою кількістю свічок. Біля вівтара можна було побачити розписаний фарбами портрет Атанасія Шептицького, який сидить на лавці навпроти ікони розп'яття Христа. Мойсей Богачевський наводить докладний зміст епітафій, розміщених на цьому вівтарі. З них дізнаємося, що весь Схід сповнений сліз через відхід чоловіка, сповненого чеснот, а для ченців-василіан митрополит був насамперед захисником і батьком. У віршованому фрагменті під заголовком «*Dolor Maesti Cleri*» [Біль опечаленого клиру], владика Атанасія представлено як достойного чоловіка та захисника сиріт. Наступна частина тексту під заголовком «*Dolor Sacrosanctae Romanae Sedis*» [Біль Священного Римського престолу] величає митрополита опорою Апостольської столиці. Атанасій провадив життя за настановами

св. апостола Петра, а помираючи, відчував такий самий пронизливий біль, як Христос під час акту розп'яття Тіла Христового³².

Наприкінці панегірист подає перелік присутніх на похороні осіб (включно з іноземцями), який охоплює репрезентантів парафіяльного клиру і вищого духовенства. Серед них: Самуель Гловінський, львівський латинський єпископ-суфраган; Єронім Шептицький, римо-католицький єпископ плоцький; Якуб Августинович, вірменський архієпископ; Онуфрій Шумлянський, унійний владика перемишльський, адміністратор Львівського єпископства. Поховальне богослужіння відправили Теофіль Ґодебський, унійний єпископ володимирський, та Сильвестр Любинецький-Рудницький, унійний владика луцький. Прощальну промову на похороні виголосив Стефан Мікульський, канонік й архидиякон Львівської латинської катедрі. Під звуки дзвонів усіх храмів Львова та сумних оплакувань присутніх, над могилою також промовляли папський нунцій Маньковський*, проконсултор Руської провінції Василянського чину і Михаїл Следкович, член Київської митрополичої консисторії³³.

Аналізована праця Мойсея Богачевського пов'язана з панегіричною літературною традицією ламентаций і похоронних казань. Вона все ще зберігає типове для XVIII ст. античне розуміння панегірика як окремого літературного твору, що виконував функцію публічного восхвалення відомої особистості³⁴. Характерні для барокової доби тематичні образи життєвого шляху християнина й непроминальності смерті в панегірику представлені дорогою, що завершується. Посмертний панегірик київському митрополитові Атанасію Шептицькому 1747 р. є багатоплановим комплексним джерелом, котре за допомогою художніх символів, притаманних для літератури бароко, яскраво змальовує постать видатного релігійного та культурного діяча України першої половини XVIII ст. Автор твору мав на меті не тільки розлого описати величний похорон предстоятеля Унійної церкви. Детально відтворивши декор катедрального храму та зміст численних епітафій, він промовисто підкреслює тріумфалізм тогочасної Унійної церкви та руської релігійної культури загалом. На тлі детального опису фунеральної церемонії Мойсей Богачевський сконструював образ благочестивого, чесного й жертвовного пастиря, фундатора та мецената, духовного провідника, глибоко інтегрованого в тогочасний світ доби українського бароко.

- ¹ Niedźwiedz J. Nieśmiertelne teatru sławy / Jakub Niedźwiedz. – Kraków: Księgarnia Akademicka, 2003. – S. 23.
- ² Pliny's Praise: The Panegyricus in the Roman World / ed. by Paul Roche. – Cambridge University Press, 2011.
- ³ Николози Р. Петербургский панегирик XVIII века / Рикардо Николози. – Москва: Языки славянской культуры, 2009.
- ⁴ Niedźwiedz J. Nieśmiertelne teatru sławy...
- ⁵ Студинський К. Три панегірики XVII віку / Кирило Студинський // Записки Наукового товариства імені Шевченка. – Львів, 1896. – Т. 12. – С. 1–32.
- ⁶ Пилип'юк Н. Перший панегірик Києво-Могилянської школи: його зміст та історичний контекст / Наталія Пилип'юк // Записки Наукового товариства імені Шевченка. – Львів, 1992. – Т. 224. – С. 25–43.
- ⁷ Криса Б. Перетворення Світу: українська поезія XVII – XVIII століть / Богдана Криса. – Львів: Свічадо, 1997.
- ⁸ Яковенко Н. Паралельний світ: дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI–XVII ст. / Наталія Яковенко. – Київ: Критика, 2002; Її ж У пошуках меценатів та патронів (могилянський панегірик 1648 року на честь Яреми Вишневецького) / Наталія Яковенко // Наукові записки національного університету “Києво-Могилянська академія». – Київ, 2004. – Т. 35. – С. 4–15.
- ⁹ Александрович В. “Богоявлення» новий київський графічний панегірик гетьманові Іванові Мазепі / Володимир Александрович / Гетьман Іван Мазепа: постать, оточення, епоха. [зб. наук. праць / відп. ред. В. Смолій]. – Київ: Інститут історії України, 2008. – С. 301–311; Його ж Нововіднайдені джерельні матеріали до біографії львівського друкаря Михайла Сльозки / Володимир Александрович // Вісник Львівського університету. Серія книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології. – Львів, 2007. – Вип. 2. – С. 172–191.
- ¹⁰ Шевченко-Савчинська Л. Етикетна латиномовна поезія в українській літературі XVI–XVIII ст.: автореф. дис. ... канд. іст. наук [Електронний ресурс] / Людмила Шевченко-Савчинська. – Київ, 2005. – Режим доступу: http://librar.org.ua/sections_load.php?s=philology&id=715.
- ¹¹ Ситько О. Поетика української світської новолатинської поезії доби пізнього середньовіччя та бароко: автореф. дис. ... канд. іст. наук [Електронний ресурс] / Олена Ситько. – Кіровоград, 2007. – Режим доступу: http://librar.org.ua/sections_load.php?s=philology&id=2651.
- ¹² Денисенко А. Емблематичні, алегоричні та символічні сюжети в українських стародруках другої половини XVII–XVIII століть / Анастасія Денисенко // Художня культура. Актуальні проблеми: Наук. вісник. – Київ: Хімджест, 2010. – Вип. 7. – С. 195–213.
- ¹³ Заваринська Х. Образи “Києво-Печерського патерика» в агіографічних топосах і композиційних схемах гравюр українських друкованих книг XVI – першої половини XVIII століть / Христина Заваринська // Вісник Львівської національної академії мистецтв. – Львів, 2010. – Вип. 21. – С. 184–197; Її ж Панегіричні топоси в гравюрах київських геральдично-емблемних стародруків першої половини XVIII ст. / Христина Заваринська // Вісник Львівської національної академії мистецтв. – Львів, 2011. – Вип. 22. – С. 236–247.

- ¹⁴ Шевчук В. Панегірик Богдану Хмельницькому та Івану Виговському з 1649 року / Валерій Шевчук // Наука і культура. Україна: щорічник. – Київ, 1996. – Вип. 29. – С. 110–119; Його ж Чернігівський поет другої половини XVII – поч. XVIII ст. Іван Орновський / Валерій Шевчук // Сіверянський літопис: Всеукраїнський наук. журнал. – Чернігів, 2007. – № 6. – С. 53–85; Його ж Про панегірик Івану Орновського “Скарбниця дорогого каміння”, присвячений І. Обідовському // Там само. – 2008. – № 3. – С. 75–82.
- ¹⁵ Юрчишин О. Забута сторінка творчости гравера Іллі у XVII столітті (Ілля як майстер панегіричної гравюри) // Оксана Юрчишин // Записки Наукового товариства імені Шевченка. – Львів, 1998. – Т. 236. – С. 441–445.
- ¹⁶ Цинковська І., Юхимець Г. Панегіричні композиції Івана Мигури (за матеріалами колекції мідних гравірувальних дощок XVII–XIX ст. Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського) / І. Цинковська, Г. Юхимець // Рукописна та книжкова спадщина України. – 2005. – Вип. 10. – С. 184–198.
- ¹⁷ Барокові стемми & префації. Гербові вірші й присвяти перемиським владикам XVII–XVIII століть / під ред. В. Пилиповича. – Перемишль, 2012.
- ¹⁸ Via aeternitatis per januam mortis... Athanasii in Szeptyce Szeptycki... archi-episcopi Kijowiensis, metropolitae totius Russiae... cum funebri pompa deducens Leopoli anno 1747. Die 19 Januarii. – Leopoli, 1747 // Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника. Відділ рідкісної книги. – Ст. 33352. – Арк. 3. [пагінація автора]
- ¹⁹ Via aeternitatis per januam mortis... Athanasii in Szeptyce Szeptycki... – Арк. 1.
- ²⁰ Хаварівський У. Герби львівських владик в унії з Римом (1667–2007) / Устим Хаварівський. – Тернопіль: Новий колір, 2008. – С. 18.
- ²¹ Via aeternitatis per januam mortis... Athanasii in Szeptyce Szeptycki... – Арк. 2.
- ²² Ibid. – Арк. 2.
- ²³ Ibid. – Арк. 2 зв.
- ²⁴ Ibid. – Арк. 5.
- ²⁵ Ibid. – Арк. 2 зв.
- ²⁶ Ibid.
- ²⁷ Ibid. – Арк. 3.
- ²⁸ Ibid. – Арк. 3 зв.
- ²⁹ Ibid. – Арк. 4 зв.
- ³⁰ Ibid. – Арк. 5.
- ³¹ Ibid. – Арк. 5 зв.
- ³² Ibid. – Арк. 9.
- ³³ Ibid. – Арк. 11 зв.
- ³⁴ Niedźwiedz J. Nieśmiertelne teatra sławy... – S. 30.

SUMMARY

Juliana Tatianina

Ukrainian funeral tradition first half of 18th century (latin panegyric in honor of Kyiv's metropolitan Athanasii Sheptytskogo written in 1747)

Accomplished textual analysis of a unique literary work – postmortal panegyric, written by Moisei Bogaczewskyi in 1747, which represents tradition of latin and polish laudable works in ukrainian lands first half of 18th century. Due to the

panegyric's narrative was reconstructed mourning ceremonies at the bishop's of L'viv funeral (1715-1746) and the primate of the Uniate Church (1729-1746) Athanasia Sheptytskogo.

Keywords: Athanasiyi Sheptytskyi, Baroque, epitaph, panegyric, Uniate Church.

Юрій СТЕЦИК

Монастирі Перемишльської єпархії у складі Святопокровської провінції ЧСВВ: відлуння реформ (1739 – 1780 рр.)

Окреслено зміни юридично-правового статусу монастирів. Визначено основні аспекти судових суперечок між василіанами та єпископами. Розглянуто процес латинізації василіанських монастирів.

Ключові слова: василіани, провінція, латинізація, конгрегація.

У сучасній українській державі спостерігається процес інституційного становлення чернечих згромаджень різних конфесій, які відрізняються укладом життя та молитовними практиками. Зокрема, в структурі Української Греко-Католицької Церкви (далі УГКЦ) функціонує вже понад два десятки чернечих спільнот. Проте найдавнішим згромадженням все таки залишається Чин Святого Василя Великого (далі ЧСВВ), який набув юридичного оформлення у 1617 р. Саме отці-василіани до кінця XIX ст. займали провідні позиції в управлінні УГКЦ. Тому в сучасній українській церковній історіографії залишається актуальною для дослідження багатюща василіанська спадщина.

Запропонована нами тема для дослідження не була предметом спеціального вивчення ані у вітчизняній, ані зарубіжній історичній науці. Окремі питання, які висвітлюються в даній статті, розглядалися тільки в загальному контексті розвитку ЧСВВ (М. Ваврик, П. Підручний)¹ та унійної (греко-католицької) Церкви (L. Bieńkowski, S. Nabywaniec, T. Śliwa)².

В статті ставимо собі за мету насвітлити деякі аспекти нововведень для монастирів, окремо взятої Перемишльської унійної єпархії, які кардинально змінили систему управління у зв'язку із виходом із-під юрисдикції місцевого єпископа та входженням до